

Posudek diplomové práce bc. Martina Šimka **Obrazy dějin v české filmové a televizní tvorbě očima mladé generace herců a hereček**

Autor se snaží ve své práci především analyzovat vnímání obrazů soudobých dějin (v jeho pojetí éra 1938-1989) ve filmové a televizní tvorbě mladými herci a herečkami, kteří v těchto dílech vystupují. Je jistě chvályhodné, že se toto téma snaží ukotvit do teoretického rámce. Bohužel v současných dobách právě teoretickým částem diplomových prací není často věnována dostatečná pozornost a texty se tak opírají čistě o empirickou základnu bez hlubší reflexe tématu. Nicméně M. Šimek upadá do druhého extrému, kdy je samotná analýza omezena jen na relativně malý počet stránek a zbytek se soustředí na teoretické úvahy, které se mu navíc rozebíhají daleko od původního tématu. Co je však ještě horší, právě teoretická část obsahuje řadu sporných tvrzení a neopírá se o dostatečně širokou znalost relevantní literatury. Teoretická hloubka je tak často podle mého názoru pouze předstírána. Za zbytečné považuji používání méně obvyklé terminologie, byť se v tomto ohledu autor odvolává na některé novější teoretické práce (např. termín sezóna seriálu místo podstatně logičtější řady seriálu). Odkazovat ohledně členění filmových a televizních žánrů na vlastní bakalářskou práci mi přijde poněkud nestandardní, zejména když této otázce je věnována řada kvalitních studií a publikací. Zrovna tak považuji za nevhodné vágní formulace typu „volně jsem stanovil“ (s. 3) nebo „se pod tím rozumí“ (s. 6, Kdo rozumí?). Zcela nechápu tvrzení, že televizní seriál je umělecký směr (s. 7). Nemělo být řečeno místo směr žánr?

Hodně pozornosti M. Šimek věnuje otázce hereckého vciťování, aniž jedinkrát zmíní Stanislavského metodu. Ta přitom je právě klíčem k přístupu většiny herců k rolím. Byl to totiž právě Stanislavskij, kdo od herců (pochopitelně tehdy divadelních) požadoval, aby se seznámili se všemi historickými detaily, aby tak se lépe dokázali do postavy vcítit. Přes všechny inovační vlny a módy zůstává Stanislavského metoda vciťování určitou metodou ve výuce herců na všech stupních uměleckých škol.

V pasážích o historické paměti autor podle mého názoru zjednodušeně vychází z teze o „rekonstrukci“ minulosti a zcela nepovšimnutou nechává možnost, že by se ve skutečnosti mohlo jednat naopak o její „konstrukci“. Přitom tato myšlenka je v české odborné historické literatuře intenzivně diskutována již od devadesátých let minulého století (srv. např. J. Petrůň).

Jestliže autor leckdy „odbíhá“ od hlavního tématu svého díla, naopak některé klíčové otázky řeší jen velmi letmo a nedostatečně – jako příklad bych uvedl problém časového vymezení zkoumané historické epochy, která se logicky rozpadá na dvě části – tedy na éru 1938-45 a 1948-89, s tím, že společensky podstatně kontroverznější je samozřejmě otázka filmů a seriálů v periodě 1948-89. Podobně se nijak zvlášť autor nepokusil doložit své tvrzení o větším vlivu televizních seriálů ve srovnání s filmy. Za problematické a zjednodušující považuji tvrzení, že diváci např. T. G. Masaryka chtějí vidět takového, jako jsou oni sami (s. 3). Domnívám se, že to platí pouze u části diváků a naopak existují diváci, kteří od filmu očekávají především nabízení vzorů, které je samé naopak přesahují.

Malou čtivost a určitou vědomou vyumělkovanost teoretické části autor podivným způsobem vyvažuje takřka žoviálním vyprávěním o svém vztahu k narátorům (zejména v protokolech k jednotlivým rozhovorům) a dosti spekulativními a místy naivními charakterologickými úvahami. Přecházení od vědeckoteoretického žánru k publicistice mi přijde v textu značně rušivé.

Herci a herečky představují velmi specifickou skupinu, k níž se metodou orální historie přistupuje jen velmi obtížně. M. Šimek sice toto prostředí do určité míry zná a je tedy jakýmsi polovičním insiderem,

ale zejména v některých pasážích se mi zdálo, že tato skupina s pečlivě vytvořenými vlastními legendami a metodami sebe prezentace byla i nad jeho síly. Pokud se týká závěrů, k nimž M. Šimek dospívá, nemohl jsem se zbavit určitého pocitu, že nejsou analýzou rozhovorů zcela jasně doloženy. Především se mi nezdá, že by skutečně herci projevovali ve své většině nějaký silnější a hlubší zájem o historii, který by přesahoval míru nutnou pro kvalitní splnění role. Na tomto místě by spíše bylo na místě zkoumání role režisérů, zejména z hlediska jejich požadavků na přípravu herců (jasně je to vidět v případě Agnieszky Holland, která na historický kontext i z osobních důvodů klade mimořádný důraz). Přiznám se, že nechápu, k čemu by mohla přispět autorem práce vysněná skupinová diskuse všech narátorů zároveň. Co by mělo být jejím obsahem? K čemu by podle něj mohla vést?

Dojmu z práce příliš nepomáhá redakční nedbalost – např. na s. 17 se omylem hovoří o Vojtěchu Mádlovi (správně Jiřím Mádlovi), na s. 57 je zase místo postavy napsáno postavit.

Lze jistě ocenit, že se M. Šimek pustil odvážně do nelehkého tématu a zkusil si zachovat i teoretický odstup. Výsledek však není zcela přesvědčivý a jedině kvalitní vysvětlení některých sporných bodů při obhajobě umožní hodnotit tuto práci alespoň známkou dobře.

Doc. PhDr. Martin Franc, Ph.D.